

Uluslararası Ticaret ve Lojistik Lisans Bölümlerinde Muhasebe ve Finans Dersleri Üzerine Bir Araştırma

A Research On Accounting And Finance Courses in International Trade And Logistics Undergraduate Departments

Mustafa KILLI *

ÖZ

Küreselleşmenin etkisiyle uluslararası ticaretin ve buna bağlı olarak lojistik faaliyetlerin önemi her geçen gün artmaktadır. Uluslararası ticaretin ve lojistik sektörünün artan önemi doğrultusunda kaynakların etkin ve verimli kullanılmasını sağlayacak nitelikli uzman işgücü ihtiyacı da artmaktadır. Türkiye’de sektörün ihtiyacı olan nitelikli işgücü yetiştirmek amacıyla Uluslararası Ticaret ve Lojistik lisans programları 2008 yılından itibaren eğitim vermeye başlamıştır. Uluslararası Ticaret ve Lojistik lisans programlarında çeşitli muhasebe ve finans dersleri verilmekle birlikte, bu derslerin yeterli olup olmadığı tartışma konusudur. Bu araştırma ile Türkiye’deki üniversitelerde Uluslararası Ticaret ve Lojistik lisans programlarında yer alan muhasebe ve finansman derslerinin mevcut durumu tespit edilerek ve üniversiteler arasında karşılaştırma yaparak muhasebe ve finans dersleri açısından eksikleri tespit etmek ve eğitim planı güncelleme çalışmalarında yol göstermek amaçlanmaktadır. Araştırma sonucunda özellikle alana yönelik muhasebe ve finans derslerinin bazı üniversitelerde hiç bulunmadığı, seçmeli ders olarak eğitim planlarında alana yönelik muhasebe ve finans derslerine yer verilen üniversitelerde de seçmeli derslerin açılma oranının yeterli düzeyde olmadığı görülmüştür.

ANAHTAR KELİMELELER

Uluslararası Ticaret ve Lojistik, Lisans Eğitimi, Muhasebe ve Finans Dersleri, Öğrenme Çıktıları

ABSTRACT

With the effect of globalization, the importance of international trade and logistics activities is increasing day by day. In the direction of the increasing importance of international trade and the logistics sector, the need for a qualified specialist workforce that will ensure the effective and efficient use of resources is also increasing. International Trade and Logistics undergraduate programs have started to provide education since 2008 in order to train the qualified workforce that the sector needs in Turkey. Although various accounting and finance courses are given in International Trade and Logistics undergraduate programs, it is a matter of debate whether these courses are sufficient or not. With this research, it is aimed to determine the current status of accounting and finance courses in International Trade and Logistics undergraduate programs in universities in Turkey and to make a comparison between universities, to identify the deficiencies in terms of accounting and finance courses and to guide the curriculum update studies. As a result of the research, it has been seen that there are no accounting and finance courses for the field in some universities, and the rate of opening elective courses is not at a sufficient level in universities where accounting and finance courses are included in the curriculum as elective courses.

KEYWORDS

International Trade and Logistics, Undergraduate Education, Accounting and Finance Courses, Learning Outcomes

<i>Makale Geliş Tarihi / Submission Date</i> 13.10.2022		<i>Makale Kabul Tarihi / Date of Acceptance</i> 05.12.2022	
<i>Atıf</i>	Kıllı, M. (2023). Uluslararası Ticaret ve Lojistik Lisans Bölümlerinde Muhasebe ve Finans Dersleri Üzerine Bir Araştırma. <i>Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi</i> , 26 (1), 48-61.		

GİRİŞ

Küreselleşmenin etkisi ile dünya ticaretinde yaşanan yoğun rekabet ortamı lojistik faaliyetlerin önemini ortaya çıkarmıştır. Günümüzde lojistik faaliyetler, bir ülkenin uluslararası ticarete rekabet üstünlüğü elde edebilmesi için temel faktörlerden biri haline gelmiştir (Çıkmak, 2016, s.2). Küresel ekonomide uluslararası ticaret lojistiği, gelişmekte olan ülkelerin küresel ticareti kontrol etmeleri ve küreselleşmenin getirilerinden pay almaları için ayrı bir öneme sahiptir (Kara ve diğ., 2009, s.71). Temel lojistik faaliyetler; talep yönetimi, sipariş yönetimi, envanter yönetimi, depo ve depolama yönetimi, taşıma yönetimi, elleçleme ve koruyucu ambalajlama gibi çeşitli faaliyetlerinden oluşmaktadır (Arabacı ve Yücel, 2020, s.78). Lojistik faaliyetlerin rekabet üstünlüğü sağlamadaki önemi ve lojistik sektörünün hızlı gelişimi nitelikli ve uzmanlaşmış işgücü ihtiyacına neden olmuştur. Lojistik sektörü gelişmiş ülkelerde, bu alanda nitelikli ve uzman işgücü ihtiyacını karşılamak için üniversitelerde hem ön lisans hem de lisans düzeyinde eğitim veren bölümler açılmıştır (Koban ve Keser, 2013, s.34). Ülkemizde de hem uluslararası ticaretin hem de buna bağlı olarak lojistik faaliyetlerin artan önemi nedeniyle bu alanda ihtiyaç duyulan nitelikli işgücü yetiştirmeye yönelik “Uluslararası Ticaret ve Lojistik” (UTL) lisans bölümleri açılmıştır. Ülkemizde ilk olarak 2008 yılında bir vakıf üniversitesinde (Maltepe Üniversitesi), 2009 yılında ise ilk defa bir devlet üniversitesinde (Gaziantep Üniversitesi) UTL eğitimi verilmeye başlanmıştır.

UTL lisans programları Türkiye Yükseköğretim Yeterlilikler Çerçevesi (TYYÇ) İşletme ve Yönetim Bilimleri temel alanı içinde yer almaktadır. İşletme ve yönetim bilimleri temel alanı, özel ve kamu sektörüne yönelik, muhasebe ve finans fonksiyonu da dahil olmak üzere işletme ve yönetim fonksiyonlarının tamamına ilişkin mesleğe yönelik alanları kapsamaktadır. Bu alandaki lisans programlarından mezun olanlar ilgili sektörlerin insan kaynağı ve yönetici adayları olarak istihdam edilebilmektedir (TYYÇ, 2011). UTL eğitimi veren lisans bölümleri eğitim planlarının, mezunlarına bu alanın gerektirdiği bilgi, beceri ve yetkinliklerden oluşan ve öğrenme çıktıları denilen üç boyutlu bir yapıyı kazandıracak derslerden oluşması gerekir.

Otter (1992, s.5)’e göre yükseköğretimde öğrenme çıktıları, öğrencilerin bir derece almak için neleri bilmeleri ve neleri yapabilmeleri gerektiğini ifade etmektedir. Öğrenme çıktıları, bir öğrencinin belirli bir eğitim dönemi sonunda öğrenmesi gerekenlerin ayrıntılarıyla tanımlanmasıdır (Yenidoğan, 2010, s.208). Öğrenme çıktıları, öğrencilerin bir çalışma programını veya bir program içindeki aşamayı tamamladıktan sonra kazanmış olmaları gereken bilgi, beceri ve tutumları tanımlar (Mann, 2004, aktaran Holmes, 2019, s.160). Öğrenme çıktılarının belirlenmesi, eğitimin niteliğinin artırılması anlamında hem öğrenme çıktılarının geliştirilmesi hem de eğitimin kalitesinin yükseltilmesi açısından önem taşımaktadır (Günaydın ve Dalkıran, 2021, 68). UTL bölümlerinden mezun olan meslek adaylarının ortak kazanımlarla mesleki hayata hazırlanmalarında öğrenme çıktılarının önemli katkısı olduğu görülmektedir.

Türkiye’deki üniversitelerin UTL lisans bölümlerinde muhasebe ve finansman dersleri verilmekle birlikte, bu derslerin yeterli olup olmadığı ve alana ilişkin muhasebe ve finans derslerinin verilip verilmediği tartışma konusudur. Özellikle uluslararası ticaretin finansmanı ve muhasebeleştirilmesine yönelik dersler ile lojistik maliyetlerin analizi ve yönetimi ile ilgili derslerin bölüm eğitim planlarında zorunlu olarak verilmesi gereklidir. İşletmeler diğer birçok konuda olduğu gibi uluslararası ticaret ve lojistik faaliyetlerine ilişkin karar alma süreçlerinde muhasebe ve finans bilgilerini kullanırlar. Dolayısıyla UTL öğrencilerinin hem temel muhasebe ve finans dersleri hem de alana yönelik muhasebe ve finans derslerinden elde edecekleri kazanımların, mesleki hayata hazırlanmalarında önemli bir öğrenme çıktısı olacağı düşünülmektedir. UTL lisans programları için muhasebe ve finans derslerinin önemine rağmen literatür incelendiğinde UTL lisans bölümlerinin eğitim planlarında yer alan muhasebe ve finans derslerini inceleyen çalışmaya rastlanılmamıştır. UTL bölümlerindeki muhasebe ve finans derslerinin verilme düzeyini inceleyerek literatüre katkı sağlamayı hedefleyen bu araştırmanın amacı, Türkiye’deki üniversitelerde UTL lisans programlarında yer alan muhasebe ve finansman derslerinin mevcut durumunu tespit edip üniversiteler arasında karşılaştırma yaparak muhasebe ve finans dersleri açısından eksikleri tespit etmek ve eğitim planı güncelleme çalışmalarında yol göstermektir.

1. LİTERATÜR İNCELEMESİ

Üniversitelerin iktisadi ve idari bilimler alanındaki bölümlerinde verilmekte olan muhasebe ve finansman dersleri UTL eğitiminde önemli rol oynamaktadır. Literatürde sağlık yönetimi ve işletme yönetimi gibi diğer ön lisans, lisans ve lisansüstü programlardaki muhasebe ve finans derslerini inceleyen çalışmalara rastlanmıştır. UTL eğitimi ile ilgili çalışmalar daha çok ilgili bölümlerde verilen eğitimin mevcut durumunu değerlendirmeye yönelik çalışmalardır.

Ozment ve Keller (2011), lojistik ve tedarik zinciri programlarının mevcut durumunu gözden geçirip, yetenek eksikliğinin nedenlerini tartışarak çözüm önerileri getirmek amacıyla yaptıkları çalışmada, lojistik ve

tedarik zinciri alanında eğitim veren programların devlet tarafından desteklenmedikçe ülke ihtiyaçlarını karşılamakta yetersiz kalacağını ifade etmişlerdir.

Bozyiğit (2016), Türkiye’de lojistik eğitimi verilen 39 lisans bölümünün ders programlarını içerik analizi ve öğretim elemanlarının görüşleri çerçevesinde değerlendirilmek amacıyla yaptığı çalışmada, ders planlarının sektör ihtiyaçları doğrultusunda hazırlanmadığı ve yabancı dil derslerinin yetersiz olduğunu tespit etmiştir.

Çıkmak (2016), Türkiye’deki üniversitelerde lojistik eğitiminin mevcut durumunun değerlendirilmesi ve lojistik eğitimi konusundaki iyileştirme önerilerine yer verilmesi amacıyla yaptığı çalışmada, eğitim planlarının sektörün ihtiyaç duyduğu konulara ağırlık verecek şekilde yapılandırılması ve mezunların istihdamını kolaylaştırmak için sanayi ile işbirliği yapılması önerilmiştir.

Koçyiğit ve diğ. (2018), Türkiye’de üniversitelerde sağlık yönetimi yüksek lisans programlarında muhasebe ve finans derslerinin yer alıp almadığının tespit edilmesi amacıyla yaptıkları çalışmada, sağlık yönetimi tezli yüksek lisans programlarının %19’unda, tezsiz yüksek lisans programlarının %21’inde ve uzaktan eğitim yüksek lisans programlarının %22,2’sinde muhasebe ve finans derslerinin yer almadığını belirlemişlerdir. Sağlık Yönetimi yüksek lisans programlarının, muhasebe ve finansman eğitimini içerecek şekilde yeniden yapılandırılmasının faydalı olacağını ifade etmişlerdir.

Boğa (2019), lojistik sektörünün muhasebe eğitiminden beklentilerini tespit etmek amacıyla yaptığı çalışmada gerek ön lisans gerekse lisans düzeyinde eğitim veren bölümlerde muhasebe eğitiminin yetersiz olduğunu, gereken eğitimi almadan mezun olan öğrencilerin iş hayatında sıkıntılar yaşadığını ve bu nedenle lojistik eğitimi verilen kurumlarda muhasebe eğitimine ağırlık verilmesi gerektiğini ifade etmektedir.

Özoğlu ve diğ. (2020), lisans düzeyinde lojistik eğitimi gören öğrencilerin aldıkları eğitimle ilgili düşünceleri ve beklentilerini belirlemek amacıyla yaptıkları çalışmada Türkiye’deki devlet üniversitelerinin lojistik bölümlerindeki öğrencilere anket uygulamışlardır. Anket verilerinin analizleri sonucunda öğrencilerin sosyo-demografik özellikleri açısından lojistik sektörüyle ilgili düşünceleri açısından istatistiki olarak anlamlı bir fark bulunurken, bölümü tercih etmeye yönelik beklentileri açısından fark gözlenmemiştir.

Mirgen ve Emir (2021), işletme yönetimi ön lisans bölümlerindeki zorunlu dersler içinde muhasebe ve finans derslerinin ağırlığının saptanması amacıyla Türkiye’deki 64 devlet ve 9 vakıf üniversitesinin işletme yönetimi ön lisans programlarına ait ders planlarını incelemişlerdir. Araştırmada, İşletme Yönetimi ön lisans programlarında tüm dönemlerinde en çok okutulan zorunlu derslerin muhasebe ve finans alanına ait dersler olduğu, muhasebe ve finans eğitiminin etkin ve kaliteli olarak değerlendirilebileceği sonucuna ulaşmışlardır.

2. ARAŞTIRMA METODOLOJİSİ

2.1. Araştırmanın Amacı

Araştırmada UTL bölümlerinin eğitim planlarının muhasebe ve finans dersleri açısından incelenmesi ve özellikle alana yönelik muhasebe ve finans derslerinin verilip verilmediğinin tespit edilmesi amaçlanmaktadır.

2.2. Araştırmanın Kapsamı

Araştırmanın yapıldığı 2022 yılı Mart ayı itibariyle Türkiye’de 32’si devlet 9’u vakıf üniversitesi olmak üzere toplam 41 yükseköğretim kurumunda lisans düzeyinde UTL bölümü eğitim vermektedir. Araştırma 32 devlet ve 9 vakıf üniversitesinin fakülte ve yüksek okullarında lisans düzeyinde eğitim verilen UTL bölümlerini kapsamaktadır. Araştırmada Uluslararası Ticaret, Uluslararası Ticaret ve Finansman, Uluslararası Ticaret ve İşletmecilik bölümleri ve Lojistik Yönetimi bölümleri kapsam dışı bırakılmıştır. Araştırma tarihi itibariyle devlet üniversitelerinde UTL bölümlerinden 14’ü İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, 12’si Uygulamalı Bilimler Fakültesi, 2’si Uygulamalı Bilimler Yüksekokul, 2’si Açık ve uzaktan Öğretim Fakültesi, 1’i İşletme Fakültesi ve 1’i İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi bünyesinde bulunmaktadır. Vakıf üniversitelerinde ise UTL bölümlerinden 4’ü İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, 3’ü İktisadi İdari ve Sosyal Bilimler Fakültesi ve 1’i İşletme ve Yönetim Bilimleri Fakültesi bünyesinde bulunmaktadır.

2.3. Verilerin Toplanması

Araştırma kapsamında ilgili üniversitelerdeki UTL bölümlerinin muhasebe ve finans dersleri ile ilgili bilgiler internet sayfalarında ilan ettikleri ders planlarından elde edilmiştir. Seçmeli olarak eğitim planlarında yer verilen muhasebe ve finans derslerinin açılıp açılmadığının tespiti için de 2021-2022 Akademik yılı güz ve bahar yarıyılı ders programları ilgili bölümlerin internet sayfalarından elde edilmiştir.

2.4. Araştırma Soruları

Araştırmanın amacı doğrultusunda aşağıdaki sorular cevap aranacaktır;

- ✓ UTL bölümlerinde muhasebe ve finans eğitimi ne düzeyde verilmektedir?

- ✓ Hangi muhasebe ve finans dersleri zorunlu hangileri seçmeli olarak eğitim planında yer almaktadır?
- ✓ Seçmeli olarak eğitim planında yer verilen derslerin açılma oranı nedir?
- ✓ Hangi üniversitelerde alana yönelik muhasebe ve finansman dersleri verilmekte hangilerinde verilmemektedir?
- ✓ Muhasebe ve Finans derslerinin öğrenme çıktılarının program çıktısına katkı düzeyi nedir?

3. BULGULAR

3.1. Devlet ve Vakıf Üniversitelerinde UTL Bölümü Sayılarına İlişkin Bulgular

Tablo 1’de devlet ve vakıf üniversitelerinde yıllara göre UTL bölüm sayıları verilmiştir. Tablo 1’de görüldüğü gibi ülkemizde UTL bölümlerinde ilk olarak bir vakıf üniversitesinde (Maltepe Üniversitesi) 2008 yılından itibaren öğretim yapılmaya başlanmıştır. 2009 yılında öğrenci alan vakıf üniversitesi sayısı ikiye çıkarken bir devlet üniversitesi de (Gaziantep Üniversitesi) UTL bölümüne öğrenci almaya başlamıştır. 2010 yılında hem devlet hem de vakıf üniversitelerinde UTL bölüm sayılarında herhangi bir değişiklik olmamıştır. 2011 yılında vakıf üniversitelerinde bölüm sayısının dörde yükseldiği görülürken devlet üniversitelerinde sayı değişmemiştir. 2012 yılında UTL bölümüne öğrenci alan devlet üniversitesi sayısı ikiye, vakıf üniversitesi sayısı da beşe yükselmiştir. Aynı yılda öğrenci almaya başlayan devlet üniversitesinde hem normal hem de ikinci öğretimde öğretim yapılmaya başlanmıştır. 2013 yılında devlet üniversitelerinde bir bölüm daha öğrenci almaya başlarken öğrenci alan vakıf üniversitesi sayısı altıya yükselmiştir. 2014 yılından itibaren devlet üniversitelerinde UTL bölüm sayılarının hızlı bir şekilde arttığı görülmektedir. 2015 yılında UTL bölüm sayısı devlet üniversitelerinde 18’e yükselirken ilk kez açık/uzaktan eğitim veren bir bölüm de bu yılda açılmıştır. 2018 yılında devlet üniversitelerinde UTL bölüm sayısı 31, vakıf üniversitelerinde ise 9 olmuştur. Aynı yılda açık/uzaktan eğitim veren bölüm sayısı 2’ye ikinci öğretimde ise 17’ye yükselmiştir. 2019 yılında bir önceki yılda ikinci öğretim programlarının kontenjanları boş kaldığı için belirli bir öğrenci sayısının altında kalan ikinci öğretim programlarına öğrenci alımı yapılmamıştır. Bu nedenle öğrenci alımı devam eden ikinci öğretim program sayısı 6 olmuştur. 2021 yılı itibarıyla 32 devlet ve 9 vakıf üniversitesinde UTL bölümlerinde öğretim faaliyetleri devam etmektedir.

Tablo 1. Yıllara Göre UTL Bölümleri Sayıları

Yıl	Devlet			Toplam	Vakıf
	Örgün Öğretim		Açık/Uzaktan Öğretim		
	NÖ	İÖ			
2008	-	-	-	-	1
2009	1	-	-	1	2
2010	1	-	-	1	2
2011	1	-	-	1	4
2012	2	1	-	2	5
2013	3	2	-	3	6
2014	11	4	-	11	8
2015	17	10	1	18	9
2016	23	13	1	24	8
2017	27	16	1	28	9
2018	29	17	2	31	9
2019	29	6	2	31	9
2020	30	6	2	32	9
2021	30	6	2	32	9

Kaynak: www.osym.gov.tr

3.2. Muhasebe Derslerine İlişkin Bulgular

Tablo 2’de UTL Bölümlerinde verilen muhasebe dersleri devlet ve vakıf üniversitelerine ve zorunlu veya seçmeli olma durumlarına göre sınıflandırılmıştır. Tablo 2’de görüldüğü gibi 32 devlet üniversitesinin 7’sinde (%21,9) bir yarıyıl, 25’inde (%78,1) ise iki yarıyıl genel muhasebe dersi zorunlu olarak verilmektedir. 9 vakıf üniversitesinin 4’ünde (%44,4’) bir yarıyıl, 5’inde (%55,6) iki yarıyıl genel muhasebe dersi zorunlu ders olarak verilmektedir.

Muhasebenin temel kavram ve ilkelerinin, muhasebede kullanılan belgeler ve defterlerin, temel mali tabloların düzenlenme ilkelerinin, hesapların işleyiş kurallarının ve muhasebe kayıtlarının öğretildiği ve birçok üniversitede Genel Muhasebe adı ile eğitim planlarında yer verilen dersin bazı üniversitelerde “Muhasebe”,

“Temel Muhasebe”, “Muhasebe Prensipleri”, “Muhasebe İlkeleri” ve “Finansal Muhasebe” adıyla verildiği görülmektedir. Devlet üniversitelerinin büyük bir çoğunluğunda genel muhasebe dersinin zorunlu ders olarak iki yarıyıl verilmesinin tercih edildiği görülmektedir. Genel muhasebe dersinin en az iki yarıyıl verilmesi daha sonraki yıllarda verilecek uzmanlık muhasebesi derslerinin ve alana yönelik muhasebe derslerinin daha iyi anlaşılmasını kolaylaştıracaktır.

Envanter ve Bilanço (Dönem Sonu Muhasebe İşlemleri) dersi 4 devlet (%12,5) üniversitesinde bir yarıyıl zorunlu, 1 devlet (%3,1) üniversitesinde iki yarıyıl zorunlu ders olarak eğitim planlarında yer alırken 3 devlet (%9,4) üniversitesinde ise seçmeli ders olarak yer aldığı görülmektedir. Vakıf üniversitelerinde ne zorunlu ne de seçmeli olarak Envanter ve Bilanço dersine eğitim planlarında yer verilmemiştir. Envanter ve Bilanço dersinin verildiği devlet üniversitelerinin tamamında Genel Muhasebenin dersinin iki yarıyıl verildiği tespit edilmiştir. Dönem sonu muhasebe işlemlerine genel muhasebe dersleri içinde yer verilmiyorsa ayrı bir ders olarak verilmesi öğrencilerin muhasebe sürecini daha iyi kavramalarına fayda sağlayacaktır.

Tablo 2. UTL Bölümlerinde Verilen Muhasebe Dersleri

Ders Adı	Devlet				Vakıf			
	Z	%	S	%	Z	%	S	%
Genel Muhasebe (1 yarıyıl)	7	21,9	-	-	4	44,4	-	-
Genel Muhasebe (2 yarıyıl)	25	78,1	-	-	5	55,6	-	-
Envanter ve Bilanço (1 yarıyıl)	4	12,5	3	9,4	-	-	-	-
Envanter ve Bilanço (2 yarıyıl)	1	3,1	-	-	-	-	-	-
Maliyet Muhasebesi / Maliyet Analizi	4	12,5	10	31,2	1	11,1	-	-
Maliyet Muhasebesi I ve II	1	3,1	1	3,1	-	-	-	-
Yönetim Muhasebesi	1	3,1	11	34,4	-	-	-	-
Dış Ticaret İşlemleri Muhasebesi	11	34,4	15	46,9	1	11,1	2	22,2
Dış Ticaretin Finansmanı ve Muhasebesi	-	-	-	-	-	-	1	11,1
Lojistik İşletmeciliği Muhasebesi/ Sektör Muhasebesi	-	-	2	6,2	-	-	-	-
Lojistik Maliyet Muhasebesi/ Lojistik Maliyet Yönetimi Lojistik Maliyet Analizi/ Lojistik Maliyetleri ve Raporlama	5	15,6	11	34,4	-	-	1	11,1
Taşımacılık Muhasebesi	-	-	1	3,1	-	-	-	-
Mali/Finansal Tablolar Analizi	-	-	9	28,1	-	-	-	-
Bilgisayarlı Muhasebe	1	3,1	3	9,4	-	-	-	-
Bilgisayarlı Muhasebe I ve II	-	-	1	3,1	-	-	-	-
Şirketler Muhasebesi	-	-	3	9,4	-	-	-	-
Muhasebe Denetimi	-	-	2	6,2	-	-	-	-
Stok Muhasebesi/Stok Yönetimi ve Muhasebesi	-	-	2	6,2	-	-	-	-
Muhasebe Problemleri	-	-	1	3,1	-	-	-	-
İleri Finansal Muhasebe I ve II	-	-	1	3,1	-	-	-	-
Banka ve Sigorta Muhasebesi	-	-	1	3,1	-	-	-	-

Maliyet Muhasebesi dersi devlet üniversitelerinin 4’ünde (%12,5) zorunlu, 10’unda (%31,2) seçmeli olarak bir yarıyıl eğitim planında yer bulurken 1 devlet üniversitesinde iki yarıyıl zorunlu, 1 devlet üniversitesinde ise iki yarıyıl seçmeli olarak yer verilmiştir. Vakıf üniversitelerine bakıldığında sadece 1 üniversitede Maliyet Muhasebesi dersi zorunlu ders olarak bulunmaktadır. Yönetim Muhasebesi dersi devlet üniversitelerinin 1’inde (%3,1) zorunlu, 11’inde (%34,4) seçmeli ders olarak eğitim planlarında yer alırken vakıf üniversitelerinde yer verilmemiştir.

Maliyet muhasebesi tarafından üretilen bilgiler işletmelerde hem maliyetlerin etkin bir şekilde kontrolünde hem de çeşitli karar alma süreçlerinde yöneticiler tarafından kullanılmaktadır. UTL bölümü mezunlarının sektörde faaliyette bulunan işletmelerde çeşitli kademelerde görev alabildikleri göz önünde bulundurulduğunda öğrencilerin bu derslerden edineceği kazanımların çalışma hayatında faydalı olacağı düşünülmektedir.

Dış Ticaret İşlemleri Muhasebesi dersi devlet üniversitelerinin 11’inde (%34,4) zorunlu, 15’inde (%46,9) seçmeli ders olarak eğitim planlarında yer almaktadır. Vakıf üniversitelerinin 1’inde (%11,1) zorunlu, 2’sinde (%22,2) ise seçmeli olarak Dış Ticaret İşlemleri Muhasebesi dersine eğitim planlarında yer verildiği görülürken, 1 vakıf üniversitesinde ise “Dış Ticaretin Finansmanı ve Muhasebesi” adı ile seçmeli olarak eğitim planında yer aldığı görülmektedir. 6 devlet üniversitesinde ve 5 vakıf üniversitesinde ise Dış Ticaret İşlemleri Muhasebesi dersi hiç bulunmamaktadır. Dış Ticaret İşlemleri Muhasebesi dersinin UTL

bölümlerinde alana yönelik bir muhasebe dersi olduğu göz önünde bulundurulduğunda zorunlu ders olarak eğitim planlarında yer verilmesi bölümden mezun olan öğrenciler için önemli kazanımlar sağlayacaktır.

Lojistik sektörüne özgü muhasebe uygulamalarının anlatıldığı Lojistik İşletmeciliği Muhasebesi dersinin 1 devlet üniversitesinde ve Sektör Muhasebesi dersinin de yine 1 devlet üniversitesinde seçmeli olarak eğitim planlarında yer aldığı görülmektedir. Lojistik Maliyetlerinin analizi, muhasebeleştirilmesi, yönetimi ve raporlanmasına yönelik muhasebesi derslerinin ise devlet üniversitelerinin 5'inde (%15,6) zorunlu, 11'inde (%34,4) seçmeli olarak, vakıf üniversitelerinin ise 1'inde (%11,1) seçmeli ders olarak eğitim planlarında yer aldığı tespit edilmiştir. Bir devlet üniversitesinde ise Taşımacılık Muhasebesi adı ile temel lojistik faaliyetlerden biri olan taşımacılık işlemlerine ilişkin muhasebe uygulamalarının anlatıldığı bir ders seçmeli olarak eğitim planında bulunmaktadır. UTL bölümlerinde lojistik faaliyetlerin muhasebeleştirilmesine yönelik derslerin zorunlu ders olarak bulunması bölümden mezun olan öğrencilere fayda sağlayacak önemli bir öğrenme çıktısı olacaktır.

Tablodaki diğer muhasebe derslerine bakıldığında az sayıda devlet üniversitelerinde seçmeli ders olarak eğitim planlarında çeşitli muhasebe derslerine yer verildiği görülürken vakıf üniversitelerinin eğitim planlarında bu derslere yer verilmemiştir.

3.3. Finans Derslerine İlişkin Bulgular

Tablo 3'te UTL Bölümlerinde verilen finans dersleri devlet ve vakıf üniversitelerine ve zorunlu ya da seçmeli olma durumlarına göre sınıflandırılmıştır. Tablo 3 incelendiğinde devlet üniversitelerinin %50'sinde (16 üniversite) zorunlu ve %12,5'unda (4 üniversite) seçmeli, vakıf üniversitelerinin ise %66,7'sinde (6 üniversite) zorunlu olarak temel finans dersi bir yarıyıl eğitim planlarında bulunmaktadır. Devlet üniversitelerinin %15,6'sında (5 üniversite) zorunlu ve %6,3'ünde (2 üniversite) seçmeli, vakıf üniversitelerinin ise %11,1'inde (1 üniversite) seçmeli olarak temel finans dersi iki yarıyıl eğitim planlarında bulunmaktadır.

Tablo 3. UTL Bölümlerinde Verilen Finans Dersleri

Ders Adı	Devlet				Vakıf			
	Z	%	S	%	Z	%	S	%
Temel Finans Dersleri (1 yarıyıl)	16	50	4	12,5	6	66,7	-	-
Temel Finans Dersleri (2 yarıyıl)	5	15,6	2	6,3	-	-	1	11,1
Dış Ticaretin Finansmanı	10	31,3	12	37,5	2	22,2	4	44,4
Uluslararası Finans	9	28,1	6	18,8	-	-	2	22,2
Finansal Piyasalar ve Kurumlar	-	-	7	21,9	-	-	-	-
Sermaye Piyasaları/ Sermaye Piyasası ve Menkul Kıymet Yönetimi	-	-	5	15,6	1	11,1	-	-
Finansal Okuryazarlık	-	-	-	-	-	-	3	33,3
AB'de Ticaret ve Finansman	-	-	1	3,1	-	-	-	-
Finans Uygulamaları	-	-	1	3,1	-	-	-	-
Finansal Teknolojiler ve Blockchain Sistemi	-	-	1	3,1	-	-	-	-
Türk Bankacılık ve Finans Sistemi	-	-	1	3,1	-	-	-	-
Finansal Uygulamalar ve Finansal Araçlar	-	-	1	3,1	-	-	-	-
Uluslararası Ticari ve Finansal Kuruluşlar	-	-	-	-	-	-	1	11,1
Güncel Finansal Sorunlar	-	-	1	3,1	-	-	-	-
Yatırım Analizi ve Portföy Yönetimi	-	-	1	3,1	-	-	-	-

Dış Ticaretin Finansmanı dersi devlet üniversitelerinin %31,3'ünde (10 üniversite) zorunlu, %37,5'inde (12 üniversite) seçmeli ders olarak eğitim planlarında yer almaktadır. Vakıf üniversitelerinin 2'sinde (%22,2) zorunlu, 4'ünde (%44,4) ise seçmeli olarak Dış Ticaretin Finansmanı dersine eğitim planlarında yer verildiği görülmektedir. 10 devlet üniversitesinde ve 3 vakıf üniversitesinde ise Dış Ticaretin Finansmanı dersi bulunmamaktadır.

Uluslararası Finans dersi devlet üniversitelerinin 9'unda (%28,1) zorunlu ve 6'sında (%18,8) seçmeli, vakıf üniversitelerinin 2'sinde (%22,2) seçmeli ders olarak eğitim planlarında yer almaktadır.

Dış Ticaret Muhasebesi dersinde olduğu gibi Dış Ticaretin Finansmanı dersinin de UTL bölümlerinde alana yönelik bir finans dersi olduğu göz önünde bulundurulduğunda zorunlu ders olarak eğitim planlarında yer verilmesi bölümden mezun olan öğrenciler için önemli kazanımlar sağlayacaktır.

Dış ticaretin finansman teknikleri bazı üniversitelerde Uluslararası Finans dersi içinde anlatıldığı için ayrı bir ders olarak eğitim planlarında bulunmayabilmektedir. Bu bağlamda Dış Ticaretin Finansmanı ve

Uluslararası Finans dersleri birlikte değerlendirildiğinde 8 devlet üniversitesinde her iki dersinde, 14 devlet üniversitesinde sadece Dış Ticaretin Finansmanı dersinin, 6 devlet üniversitesinde sadece Uluslararası Finans dersinin zorunlu ya da seçmeli olarak eğitim planlarında bulunduğu, 4 devlet üniversitesinde ise hem Dış Ticaretin Finansmanı hem de Uluslararası Finans dersinin eğitim planlarında bulunmadığı görülmektedir. Vakıf üniversitelerine bakıldığında 6'sında sadece Dış Ticaretin Finansmanı, 2'sinde sadece Uluslararası Finans dersi zorunlu ya da seçmeli olarak eğitim planlarında yer alırken 1 üniversitede ise her iki derste eğitim planında yer almamaktadır.

Finansal Piyasalar ve Kurumları dersi devlet üniversitelerinin %21,9'unda (7 üniversite) seçmeli ders olarak eğitim planlarında yer alırken vakıf üniversitelerinde bulunmamaktadır. Sermaye Piyasaları, Borsa ve Menkul Kıymetler dersi devlet üniversitelerinin %15,6'sında (5 üniversite) ve vakıf üniversitelerinin %11,1'inde (1 üniversite) seçmeli ders olarak yer almaktadır.

Finansal Okuryazarlık dersi devlet üniversitelerindeki UTL bölümlerinin eğitim planlarında yer almazken 3 vakıf (%33,3) üniversitesinde seçmeli ders olarak yer almaktadır. Diğer finans derslerinin her biri ise birer üniversitede eğitim planlarında seçmeli ders havuzunda yer almaktadır.

Üniversitelerin büyük bir kısmında Dış Ticaretin Finansmanı veya Uluslararası Finans dersleri öncesinde temel düzeyde finans dersi eğitim planlarında bulunurken bazı üniversitelerde temel düzeyde finans dersi verilmeden Dış Ticaretin Finansmanı ve/veya Uluslararası Finans derslerinin verildiği görülmektedir.

3.4. Alana Yönelik Seçmeli Muhasebe ve Finans Derslerinin Açılma Durumu

Tablo 4'te devlet ve vakıf üniversitelerinde UTL Bölümlerinde seçmeli olarak eğitim planlarında yer verilen alana yönelik muhasebe ve finans derslerinin açılma oranları verilmiştir.

Tablo 4. Alana Yönelik Seçmeli Muhasebe ve Finans Derslerin Açılma Yüzdesi

Seçmeli Dersin Adı	Dersin Seçmeli Olduğu Üniversite Sayıları		Seçmeli Dersin 2021-2022 Öğretim Yılında			
			Açıldığı Üniversite Sayısı		Açılma Yüzdesi (%)	
	Devlet	Vakıf	Devlet	Vakıf	Devlet	Vakıf
Dış Ticaret Muhasebesi	15	2	4	2	26,7	100
Lojistik Muhasebesi, Lojistik Maliyet Muhasebesi, Lojistik Maliyet Yönetimi, Lojistik Maliyet Analizi Lojistik Maliyetleri ve Raporlama	11	1	3	1	27,3	100
Dış Ticaretin Finansmanı	12	4	7	1	58,3	25
Uluslararası Finans	6	2	3	1	50	50

UTL bölümlerinde eğitim planlarında alana yönelik seçmeli muhasebe ve finans derslerinin açılma oranlarına bakıldığında aşağıdaki bulgulara ulaşılmıştır:

- ✓ Dış Ticaret Muhasebesi dersinin 15 devlet üniversitesinde seçmeli ders olarak eğitim planlarında bulunduğu ancak 2021-2022 akademik yılında 4 üniversitede (%26,7) açıldığı, vakıf üniversitelerinde ise 2 üniversitede seçmeli olarak bulunduğu ve her iki üniversitede de açıldığı görülmüştür.
- ✓ Lojistik Muhasebe ile ilgili derslerin 11 devlet ve 1 vakıf üniversitesinde seçmeli ders olarak eğitim planlarında bulunduğu ve derslerin 2021-2022 akademik yılında 3 devlet (%27,3) ve 1 vakıf üniversitesinde açıldığı görülmüştür.
- ✓ Dış Ticaretin Finansmanı dersinin 12 devlet üniversitesinde seçmeli ders olarak eğitim planlarında bulunduğu ancak 2021-2022 akademik yılında 7 üniversitede (%58,3) açıldığı, vakıf üniversitelerinde ise 4 üniversitede seçmeli olarak bulunduğu ve 1 üniversitede (%25) açıldığı görülmüştür.
- ✓ Uluslararası Finans derslerinin 6 devlet ve 2 vakıf üniversitesinde seçmeli ders olarak eğitim planlarında bulunduğu ve derslerin 2021-2022 akademik yılında 3 devlet (%50) ve 1 vakıf üniversitesinde (%50) açıldığı görülmüştür.

3.5. Üniversitelere Göre Muhasebe ve Finans Derslerinin Verildiği Yarıyılar

Tablo 5'te devlet üniversitelerinde UTL Bölümlerinde muhasebe derslerinin hangi dönemlerde verildiği gösterilmiştir.

Tablo 5. Devlet Üniversitelerinde Muhasebe Derslerinin Verildiği Yarıyıllar

Üniversite Adı	Genel Muhasebe Genel Muhasebe 1 ve 2	Envanter ve Bilanço Dönem sonu Muhasebe İşlemleri 1 ve 2	Maliyet Muhasebesi, Maliyet Muhasebesi 1 ve 2, Maliyet Analizi	Yönetim Muhasebesi	Mali tablolar Analizi	Dış Ticaret İşlemleri Muhasebesi	Lojistik/Sektör Muhasebesi, Lojistik Maliyet Yönetimi, Lojistik Maliyet Analizi, Taahhüt Muhasebesi	Lojistik Maliyetleri ve Raporlama, Lojistik Maliyetleri ve Raporlama 1 ve 2
Anadolu Üniversitesi	III	-	-	-	-	VI	-	VII
Akdeniz Üniversitesi	III, IV	-	V	-	-	IV*	-	-
Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi	III, IV	-	VI	-	-	VI*	-	VII*
Atatürk Üniversitesi	I, II	VII	-	-	VI*	V*	VIII*	-
Balıkesir Üniversitesi	I, II	III, IV	-	VI*	VI*	VIII*	VII	V, VI*
Bandırma 17 Eylül Üniversitesi	I, II	-	V*	VI*	VII*	III*	VII*	-
Bartın Üniversitesi	III	-	-	-	-	IV	-	-
Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi	I, II	-	-	-	VII*	VI*	-	VIII*
Bursa Teknik Üniversitesi	II	-	-	-	-	IV	V	-
Çanakkale 18 Mart Üniversitesi	I, II	-	V	-	-	VI	-	-
Denizli Pamukkale Üniversitesi	III	-	-	-	-	-	-	-
Gaziantep Üniversitesi	I, II	III	V, VI*	VII*	-	VI	-	-
Harran Üniversitesi	I, II	VI*	V	VI*	III	-	-	-
Hitit Üniversitesi	I, II	-	V*	VI*	VI*	V	-	VI
İstanbul Üniversitesi	III	-	-	IV	-	VI	-	VII
Kafkas Üniversitesi	I, II	III	VI*	-	-	IV	-	-
Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi	I, II	-	-	-	-	VI	VI*	-
Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi	I, II	-	-	-	-	IV	-	-
Kastamonu Üniversitesi	I, II	-	VII	-	VIII*	VI*	VIII*	-
Kayseri Üniversitesi	I, II	-	-	-	-	-	-	-
Kırklareli Üniversitesi	I, II	-	IV	-	-	V*	-	-
Kilis 7 Aralık Üniversitesi	I, II	III	VII	-	VIII*	VI*	-	-
Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi	III, IV	-	-	VI*	-	VII*	-	-
Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi	I	-	VI	-	-	-	-	-
Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi	I, II	-	VI	VII*	VIII*	-	V	-
Ondokuz Mayıs Üniversitesi	I, II	III	V, VI	VII*	VI	VI	-	-
Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi	I, II	III	V	VIII*	VII*	VI	VI	-
Rize Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi	I, II	-	V*	VI*	-	V	VIII	-
Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi	II	-	-	-	-	VII*	-	-
Sivas Cumhuriyet Üniversitesi	I, II	-	-	-	-	VI	VII	-
Tarsus Üniversitesi	I, II	-	-	VII*	-	IV	-	V, VI*
Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi	I, II	-	-	-	-	-	-	-

*2021-2022 Öğretim yılında Güz ve Bahar Yarıyılarında açılmayan seçmeli ders.

Muhasebe Denetimi, Şirketler Muhasebesi, Stok Muhasebesi, Muhasebe Problemleri, Bilgisayarlı Muhasebe, Banka ve Sigorta Muhasebesi dersleri hem az sayıda üniversitenin eğitim planlarında bulunduğu hem de seçmeli olan bu dersler genellikle açılmadığı için tabloda yer verilmemiştir. Muhasebe derslerinin verildiği yarıyıllar incelendiğinde Genel Muhasebe derslerinin 25 devlet üniversitesinde (%78,1) 1. ve 2. yarıyıllarda verildiği 7 Devlet üniversitesinde (%21,9) ise 3. ve 4. yarıyıllarda verildiği görülmektedir.

Eğitim planlarında Dış Ticaret Muhasebesi dersi olan 26 devlet üniversitesinin 12'sinde (%46,2) 6. yarıyılıda, 6'sında (%23,1) 4. yarıyılıda, 4'ünde (%15,4) 5. yarıyılıda, 2'sinde (%7,7) 7. yarıyılıda ve birer üniversitede (%3,8) ise 3. ve 8.yarıyılıda dersin verildiği görülmektedir. Devlet üniversitelerinde Dış Ticaret Muhasebesi dersinin 26 üniversitenin 19'unda (%73) 5.yarıyılıdan itibaren verildiği görülmektedir. UTL bölümlerinde ilk dört yarıyılıda genellikle temel muhasebe derslerinin verildiği 5. yarıyılıdan itibaren alana yönelik bir muhasebe dersi olan Dış Ticaret Muhasebesi dersinin verilmesinin tercih edildiği görülmektedir.

Tablo 6'da vakıf üniversitelerinde UTL Bölümlerinde muhasebe derslerinin hangi dönemlerde verildiği gösterilmiştir. Vakıf üniversitelerinde muhasebe derslerinin verildiği yarıyıllara bakıldığında, Genel Muhasebe derslerinin 5 üniversitede 1 ve 2. yarıyıllarda, 4 vakıf üniversitesinde ise 3. ve 4. yarıyıllarda verildiği görülmektedir. Dış Ticaret Muhasebesi dersinin 9 vakıf üniversitesinden 4'ünün eğitim planlarında yer aldığı ve iki üniversitede 5. Yarıyılıda, iki üniversitede de 6. Yarıyılıda verildiği görülmektedir. Lojistik muhasebesi

dersleri 9 vakıf üniversitesinden sadece 2 üniversitenin eğitim planlarında yer almakta ve bu üniversitelerden birinde 5. yarıyılıda diğerinde ise 8. yarıyılıda verildiği görülmektedir. Diğer muhasebe dersleri vakıf üniversitelerinin eğitim planlarında herhangi bir yarıyılıda yer almamaktadır.

Tablo 6. Vakıf Üniversitelerinde Muhasebe Derslerinin Verildiği Yarıyılar

Üniversite Adı	Genel Muhasebe Genel Muhasebe 1 ve 2	Envanter ve Bilanço Dönem sonu Muhasebe İşlemleri 1 ve 2	Maliyet Muhasebesi, Maliyet Muhasebesi 1 ve 2, Maliyet Analizi	Yönetim Muhasebesi	Mali tablolar Analizi	Dış Ticaret İşlemleri Muhasebesi	Lojistik/Sektör Muhasebesi, Lojistik Maliyet Yönetimi, Lojistik Maliyet Analizi, Taahhüt Muhasebesi
Atılım Üniversitesi	III, IV	-	-	-	-	√*	-
Çağ Üniversitesi	III, IV	-	-	-	-	-	-
Hasan Kalyoncu Üniversitesi	III, IV	-	-	-	-	-	-
İstanbul Kent Üniversitesi	II	-	-	-	-	VI	-
İstanbul Yeni Yüzyıl Üniversitesi	I, II	-	-	-	-	-	-
KTO Karatay Üniversitesi	I, II	-	-	-	-	VI	-
Maltepe Üniversitesi	II	-	-	-	-	-	V
Nişantaşı Üniversitesi	II	-	-	-	-	V	-
Toros Üniversitesi	III	-	-	-	-	-	VIII

*2021-2022 Öğretim yılında Güz ve Bahar Yarıyıllarında açılmayan seçmeli ders.

Tablo 7’de devlet üniversitelerinin UTL Bölümlerinde en çok açılan finans derslerinin hangi dönemlerde verildiği gösterilmiştir. Bazı finans derslerine eğitim planlarında bulunmalarına rağmen hem seçmeli olarak az sayıda üniversitenin eğitim planlarında yer aldığı hem de açılmadığı için tabloda yer verilmemiştir.

Temel finans derslerinin 32 devlet üniversitesinden 27’sinin eğitim planlarında yer aldığı ve 20’inde bir yarıyıl, 7’inde ise iki yarıyıl eğitim planlarında yer aldığı görülmektedir. Eğitim planlarında bir yarıyıl temel finans dersi bulunan devlet üniversitelerinin 6’sında 5. yarıyılıda, 5’inde 4. yarıyılıda, 5’inde 3.yarıyılıda ve 2’sinde 2.yarıyılıda verilmektedir. İki yarıyıl temel finans dersi bulunan üniversitelerden 5’inde 3. ve 4. Yarıyıllarda, 2’sinde ise 5. ve 6. yarıyıllarda verildiği görülmektedir.

Tablo 7. Devlet Üniversitelerinde Finans Derslerinin Verildiği Yarıyılar

Üniversite Adı/Ders Adı	Temel Finans Dersleri (1 yarıyıl)	Temel Finans Dersleri (2 yarıyıl)	Dış Ticaretin Finansmanı	Uluslararası Finans,	Finansal Piyasalar ve Kurumlar	Sermaye Piyasaları, Sermaye Piyasası ve Menkul Kıymet Yönetimi
Anadolu Üniversitesi	VI	-	III	-	-	-
Akdeniz Üniversitesi	V	-	III	-	-	-
Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi	II	-	IV	VII	-	-
Atatürk Üniversitesi	IV	-	V	VIII*	VI*	VII*
Bahçeşehir Üniversitesi	V	-	VII	-	-	-
Bandırma 17 Eylül Üniversitesi	-	III, IV	V	VI	VI*	VII*
Bartın Üniversitesi	-	-	-	V	-	-
Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi	-	III, IV	V	-	-	-
Bursa Teknik Üniversitesi	II	-	V	IV	-	-
Çanakkale 18 Mart Üniversitesi	IV	-	IV*	-	-	-

Denizli Pamukkale Üniversitesi	IV	-	IV*	VII	-	-
Gaziantep Üniversitesi		V, VI*	VI*	VII*		
Harran Üniversitesi	-	III, IV	-	VI	-	VIII
Hitit Üniversitesi	III	-	IV	-	-	-
İstanbul Üniversitesi	III	-	IV	-	-	-
Kafkas Üniversitesi	-	III, IV	-	VI	-	-
Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi	III	-	V	-	-	-
Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi	-	-	-	IV	-	-
Kastamonu Üniversitesi	-	-	VIII*	-	V*	-
Kayseri Üniversitesi	IV	-	VI	-	-	-
Kırklareli Üniversitesi	VI	-	-	-	-	-
Kilis 7 Aralık Üniversitesi	V	-	VI	-	-	VIII
Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi	V*	-	-	-	-	V*
Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi	III	-	VIII	-	-	-
Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi	III	-	VII	IV	-	-
Ondokuz Mayıs Üniversitesi	-	III, IV	-	VIII	V	-
Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi	-	IV, V	VI	-	-	-
Rize Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi	IV	-	-	-	VIII*	-
Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi	V	-	VII*	VI	-	-
Sivas Cumhuriyet Üniversitesi	-	-	-	VI	-	-
Tarsus Üniversitesi	V	-	-	-	-	-
Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi	-	-	VIII	VI*	-	-

*2021-2022 Öğretim yılında Güz ve Bahar Yarıyıllarında açılmayan seçmeli ders.

Dış Ticaretin Finansmanı dersinin 22 devlet üniversitesinin eğitim planında yer aldığı ve bu üniversitelerden 5'inde 4. yarıyıda, 5'inde 5. yarıyıda, 4'ünde 6. yarıyıda, 3'ünde 7. yarıyıda, 3'ünde 8.yarıyıda ve 2'sinde 3. yarıyıda yer aldığı görülmektedir. Bu açıklamalardan da görüldüğü gibi üniversitelerde Dış Ticaretin Finansmanı dersinin hangi dönemde verilmesi gerektiği konusunda farklı uygulamalar bulunmaktadır. Eğitim planları hazırlanırken, önce temel düzeyde finans derslerine yer verilmesi, Dış Ticaretin Finansmanı dersine daha sonraki yarıyıllarda yer verilmesi daha doğru bir uygulama olacaktır. Ancak tabloda görüldüğü gibi bazı üniversitelerde bunun tam tersi uygulamalar bulunmaktadır. Anadolu Üniversitesi ve Akdeniz Üniversitesinde Dış Ticaretin Finansmanı dersinin 3. Yarıyıda temel finans derslerinin ise 5. ve 6. yarıyıllarda eğitim planlarında yer aldığı görülmektedir. Çanakkale 18 Mart Üniversitesi ve Pamukkale Üniversitesinde ise temel finans dersleri ile Dış Ticaretin Finansmanı dersinin aynı dönemde eğitim planında yer aldığı görülmektedir. Bartın, Karamanoğlu Mehmetbey ve Sivas Cumhuriyet Üniversitelerinde ise temel düzeyde finans dersine eğitim planlarında yer verilmeden Uluslararası Finans dersine sırasıyla 5, 4 ve 6. yarıyıllarda eğitim planlarında yer verildiği görülmektedir.

Tablo 8'de vakıf üniversitelerinin UTL Bölümlerinde en çok açılan finans derslerinin hangi dönemlerde verildiği gösterilmiştir. Vakıf üniversitelerinin eğitim planlarında finans derslerinin hangi yarıyıllarda verildiğine bakıldığında, 9 vakıf üniversitesinden 5'inde en az bir yarıyıl temel finans dersi bulunduğu ve derslerin 2 üniversitede 3. yarıyıda, diğer üniversitelerde ise 4, 5 ve 6. yarıyıllarda verildiği görülmektedir. Dış Ticaretin Finansmanı dersinin 9 vakıf üniversitesinden 5'inin eğitim planlarında yer aldığı ve 1 üniversitede 4. yarıyıda, 2 üniversitede 5. yarıyıda ve 2 üniversitede 6. yarıyıda bulunduğu görülmektedir. Maltepe Üniversitesinde Dış Ticaretin Finansmanı dersinin 5. yarıyıda, Finansal Yönetim dersinin 6. yarıyıda eğitim planlarında yer aldığı görülmektedir.

Tablo 8. Vakıf Üniversitelerinde Finans Derslerinin Verildiği Yarıyıllar

Üniversite Adı	Temel Finans Dersleri (1 yarıyıl)	Temel Finans Dersleri (2 yarıyıl)	Dış Ticaretin Finansmanı	Uluslararası Finans,	Uluslararası Ticari ve Finansal Kuruluşlar	Finansal Okuryazarlık	Ulusal ve Uluslararası Sermaye Piyasaları
Atılım Üniversitesi	-	-	-	-	VIII	VI	-
Çağ Üniversitesi	-	-	VI	-	-	-	-
Hasan Kalyoncu Üniversitesi	V	-	VI*	-	-	VI*	-
İstanbul Kent Üniversitesi	-	-	V*	-	-	-	V
İstanbul Yeni Yüzyıl Üniversitesi	III	-	IV	-	-	-	-
KTO Karatay Üniversitesi	III	-	-	VI*	-	IV	-
Maltepe Üniversitesi	VI	-	V	-	-	-	-
Nişantaşı Üniversitesi	-	-	-	VII	-	-	-
Toros Üniversitesi	IV	V, VI*	-	-	-	-	-

*2021-2022 Öğretim yılında Güz ve Bahar Yarıyıllarında açılmayan seçmeli ders.

3.6. Üniversitelere Göre Muhasebe Derslerinin Öğrenme Çıktılarının Program Çıktılarına Katkı Düzeyi

Devlet üniversitelerinin internet sayfalarındaki Bologna bilgi paketinden (Ders & Program yeterlilikleri ilişkisi) elde edilen ders öğrenme çıktılarının program çıktılarına katkı düzeyleri Tablo 9’da verilmiştir. Ders öğrenme çıktılarına katkı düzeyleri Genel muhasebe dersinde olduğu gibi birden fazla yarıyıldan verilen derslerde iki yarıyıl ortalamaları alınarak verilmiştir. Tablo 9’da görüldüğü gibi bazı devlet üniversitelerinde ders öğrenme çıktılarına katkı düzeyine ilişkin bilgilere ulaşılamadığı ve bilgisine ulaşılan üniversitelerde ise katkı düzeyinin farklı derecelendirildiği görülmektedir. Dış Ticaret Muhasebesi dersinin program çıktılarına katkı düzeyi 9 üniversitede çok düşük ve düşük, 2 üniversitede orta olarak belirlenirken, 7 üniversitede ise yüksek ve çok yüksek olarak belirlenmiştir. Lojistik muhasebesi derslerinin program çıktılarına katkı düzeyi 4 üniversitede çok düşük ve düşük, 1 üniversitede orta ve 6 üniversitede ise yüksek ve çok yüksek olarak belirlenmiştir. Dış Ticaretin Finansmanı dersinin program çıktılarına katkı düzeyi 3 üniversitede çok düşük ve düşük, 5 üniversitede orta ve 6 üniversitede yüksek ve çok yüksek olarak belirlenmiştir.

Tablo 9. Devlet Üniversitelerinde Alanla İlgili Muhasebe ve Finans Derslerinin Öğrenme Çıktılarının Program Çıktısına Katkı Düzeyi

Üniversite Adı	Genel Muhasebe Dersleri	Maliyet /Yönetim Muhasebesi	Dış Ticaret İşlemleri Muhasebesi	Lojistik Muhasebesi/Lojistik Maliyetleri	Temel Finans Dersleri	Dış Ticaretin Finansmanı	Uluslararası Finans
Anadolu Üniversitesi	X	-	2	2	X	X	-
Akdeniz Üniversitesi	3,5	4	4*	X*	3	4	4*
Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi	X	X	X	X*	X	X	X
Atatürk Üniversitesi	4	-	4*	4*	4	4	4*
Balıkesir Üniversitesi	3	4*	2*	1	4	3	-
Bandırma 17 Eylül Üniversitesi	2	2	2	4	2	3	3

Bartın Üniversitesi	4	-	3	-	-	-	3
Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi	1	-	X*	X*	4	X	-
Bursa Teknik Üniversitesi	5	-	5	4	4	4	4
Çanakkale 18 Mart Üniversitesi	3	1	1	-	2	3*	-
Denizli Pamukkale Üniversitesi	X	-	-	-	X	3*	3
Gaziantep Üniversitesi	3	X*	X	-	X*	X*	-
Harran Üniversitesi	3	4	-	-	3	-	4
Hitit Üniversitesi	1	1*	1	1	1	1	-
İstanbul Üniversitesi	X	3	X	X	X	X	-
Kafkas Üniversitesi	X	X*	X	-	X	-	X
Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi	1	-	5	5	2	5	-
Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi	1	-	1	-	-	-	1
Kastamonu Üniversitesi	2	X	X*	X	-	X	-
Kayseri Üniversitesi	4	-	-	-	2	5	-
Kırklareli Üniversitesi	2	4	X*	-	X	-	-
Kilis 7 Aralık Üniversitesi	2	2	2*	-	2	2	-
Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi	4	3*	3*	-	4*	-	-
Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi	X	X	-	-	X	X	-
Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi	3	3	-	3	2	3	3
Ondokuz Mayıs Üniversitesi	4	4	4	-	4	-	4
Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi	3	4	5	4	4	4	-
Rize Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi	1	3*	2	1	5	-	-
Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi	2	-	1*	-	2	1*	2
Sivas Cumhuriyet Üniversitesi	3	-	5	5	-	-	5
Tarsus Üniversitesi	X	1	1	X	1	-	-
Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi	X	-	-	-	-	X	X*

Katkı Düzeyi: 0: Katkısı Yok, 1.Çok Düşük, 2.Düşük, 3.Orta, 4.Yüksek, 5.Çok Yüksek

* Ders ilgili üniversitede seçmeli olup 2021-2022 akademik yılında açılmamıştır.

X : Ders öğrenme çıktılarının program yeterliklerine katkısı verilmemiştir.

- : Üniversite Eğitim Planında bulunmayan ders.

Vakıf üniversitelerinin internet sayfalarındaki Bologna bilgi paketinden (Ders & Program yeterlilikleri ilişkisi) elde edilen ders öğrenme çıktılarının program çıktılarına katkı düzeyleri Tablo 10'da verilmiştir. Tablo 10'da görüldüğü gibi devlet üniversitelerinde olduğu gibi vakıf üniversitelerinden bazılarında da ders öğrenme çıktılarının program çıktılarına katkı düzeyine ilişkin bilgilere ulaşılamamış ve bilgisine ulaşılan üniversitelerde ise katkı düzeyinin farklı derecelendirildiği görülmüştür. Dış Ticaret Muhasebesi dersine eğitim planında yer veren 4 üniversiteden 2'sinde dersin öğrenme çıktılarının program çıktılarına katkı düzeyine ilişkin bilgilere ulaşılmış ve katkı düzeyi yüksek olarak derecelendirilmiştir. Dış Ticaretin Finansmanı dersine eğitim planında yer veren 6 üniversiteden 2'sinde dersin öğrenme çıktılarının program çıktılarına katkı düzeyine ilişkin bilgilere ulaşılmış ve katkı düzeyi 1 üniversitede düşük, 1 üniversitede yüksek olarak derecelendirilmiştir.

Tablo 10. Vakıf Üniversitelerinde Alanla İlgili Muhasebe ve Finans Derslerinin Öğrenme Çıktılarının Program Çıktısına Katkı Düzeyi

Üniversite Adı	Genel Muhasebe Dersleri	Maliyet/Yönetim Muhasebesi	Dış Ticaret İşlemleri Muhasebesi	Lojistik Muhasebesi/Lojistik Maliyetleri	Temel Finans Dersleri	Dış Ticaretin Finansmanı	Uluslararası Finans
Atılım Üniversitesi	4	-	4	-	-	4	-
Çağ Üniversitesi	4	-	-	-	-	X	-
Hasan Kalyoncu Üniversitesi	X	-	-	-	X	X*	-
İstanbul Kent Üniversitesi	X	-	X	-	X	X*	-
İstanbul Yeni Yüzyıl Üniversitesi	X	-	-	-	X	X	-
KTO Karatay Üniversitesi	2	-	X	-	1	-	2

Maltepe Üniversitesi	0	4	-	-	0	2	-
Niğantaşı Üniversitesi	5	-	4	-	-	-	4
Toros Üniversitesi	X	-	-	X	X	-	-

Katkı Düzeyi: 0: Katkısı Yok, 1.Çok Düşük, 2.Düşük, 3.Orta, 4.Yüksek, 5.Çok Yüksek

* Ders ilgili üniversitede seçmeli olup 2021-2022 akademik yılında açılmamıştır.

X : Ders öğrenme çıktılarının program yeterliklerine katkısı verilmemiş.

- : Üniversite Eğitim Planında bulunmayan ders.

Tablo 9 ve 10'da görüldüğü gibi üniversitelerin internet sayfalarında bulunan Bologna Bilgi Paketlerinden hem devlet hem de vakıf üniversitelerinin bazılarında yeterli bilgi bulunmadığı, bilgi bulunan üniversitelerde ise ders öğrenme çıktılarının program çıktılarına katkı düzeyinin dersin önemini yansıtabilecek şekilde derecelendirilmediği görülmektedir.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Araştırma sonucunda UTL lisans eğitimi verilen bölümlerin eğitim planlarında muhasebe ve finansman derslerinin gerek zorunlu gerekse seçmeli olarak farklı sayılarda olduğu görülmüştür. Özellikle alana yönelik muhasebe ve finans derslerinin bazı üniversitelerde hiç bulunmadığı, seçmeli ders olarak eğitim planlarında muhasebe ve finans derslerine yer verilen üniversitelerde de seçmeli derslerin açılma oranının yeterli düzeyde olmadığı görülmüştür. Eğitim planları hazırlanırken seçmeli dersler arasında çok sayıda muhasebe ve finans dersi konulmasına rağmen bu derslerin çok azının açıldığı görülmektedir. Özellikle üniversitelerde UTL alanına yönelik seçmeli muhasebe ve finans derslerinin dersi verebilecek bu alanda uzmanlaşmış öğretim elemanı görevlendirilememesinden dolayı açılmadığı düşünülmektedir.

Yapılan çalışma ile elde edilen bulgular doğrultusunda; alana yönelik muhasebe ve finans derslerine eğitim planlarında hiç yer vermeyen ya da yer vermekle birlikte derslerin açılmadığı üniversitelerin var olduğu göz önünde bulundurulduğunda, bu derslerin UTL eğitimindeki önemine dayanarak, üniversitelerin UTL lisans programlarında verilen zorunlu muhasebe ve finansman derslerinin sayı olarak artırılması gerektiği söylenebilir. UTL lisans programlarındaki muhasebe ve finans eğitiminin yeniden yapılandırılması, ders planlarında sektöre özgü muhasebe ve finans derslerine daha fazla yer verilerek, birbirinin devamı niteliğinde en az iki dönem olacak şekilde verilmesinin faydalı olacağı düşünülmektedir. Bu bağlamda Türkiye genelinde UTL lisans programlarında verilen muhasebe ve finans derslerinin standardize edilmesinin öğrencilerin benzer öğrenme çıktıları ile mezun olmasına katkı sağlayacağı açıktır.

Bölümlerde Muhasebe ve Finans derslerinin program öğrenme çıktılarına katkı düzeylerine ilişkin bilgilere bazı üniversitelerde ulaşılamazken, bilgisine ulaşılan üniversitelerde de farklılık gösterdiği görülmüştür. Bazı üniversitelerde derslerin öğrenme çıktılarının program çıktılarına katkı düzeyi çok yüksek veya yüksek olarak belirlenmişken bazılarında ise düşük ya da çok düşük olarak belirlendiği görülmektedir. Diğer sektörlerdeki işletmelerde olduğu gibi uluslararası ticaret ve lojistik sektörü işletmelerinde de çeşitli yönetim kademelerinde alınacak kararlarda muhasebe ve finans bilgi sistemleri tarafından üretilen bilgilerin kullanıldığı göz önüne alındığında, muhasebe ve finans derslerinden edinilen öğrenme çıktılarının program çıktılarına önemli katkılar sağlayacağı açıktır. Bu bağlamda muhasebe ve finans derslerinin program çıktılarına katkı düzeylerinin gerçekçi bir şekilde gözden geçirilmesi önerilmektedir.

UTL lisans programları ile sınırlı olan bu araştırmanın, yüksek lisans ve doktora programlarında da yapılarak, lisansüstü UTL eğitiminin de muhasebe ve finans dersleri açısından incelenmesinin yararlı olacağı düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

- Arabacı, Havva ve Yücel, Duygu, (2020). Lojistik sektörünün ekonomik büyümeye etkisi. *Balkan ve Yakın Doğu Sosyal Bilimler Dergisi*, 6 (4), 78-84.
- Boğa, Oktay. (2019). Lojistik sektörünün muhasebe eğitiminden beklentileri üzerine bir araştırma. Yüksek Lisans Tezi. Ömer Halisdemir Üniversitesi, Niğde.
- Bozyiğit, Sezen, (2016). Türkiye’deki lojistikle ilgili lisans bölümlerinin ders programları üzerine bir inceleme. *Journal of Yasar University*, 11 (42), 133-149.
- Çıkmak, Sinan, (2016). Türkiye’de lojistik eğitiminin durumu ve lojistik eğitiminin geliştirilmesine yönelik öneriler. *Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2 (3), 1-13.
- Günaydın, Melih ve Dalkıran, Esra, (2021). Müzik öğretmeni adaylarının aldıkları eğitimin öğrenme çıktılarının değerlendirilmesi. *Atatürk Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Dergisi*, 27(46), 67-81. <https://doi.org/10.35247/ataunigsed.836035>
- Holmes, Andrew G, (2019). Learning outcomes – A good idea, yet with problems and lost opportunities. *Educational Process: International Journal*, 8 (3), 159-169. Doi: 10.22521/edupij.2019.83.1
- Kara, Mehmet., Tayfur, Lütfü ve Basık, Hamit. (2009). Küresel ticarete lojistik üslerin önemi ve Türkiye. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6 (11), 69-84.
- Koban, Emine ve Keser, Hilal Yıldırım. (2013). Rekabet edebilirlikte Türk lojistik sektörünün istihdam yapısının analizi ve istihdama yönelik devlet destekleri. *Çalışma İlişkileri Dergisi*, 4 (2), 32-43.
- Koçyiğit, Seyhan Çil., Şenay, Feyza., Dursun, Tuğçe Nur ve Kahraman, Gizem. (2018). Türkiye’deki üniversitelerde sağlık yönetimi yüksek lisans eğitiminde muhasebe ve finansman dersleri üzerine bir araştırma. *Öneri Dergisi*, 13(49), 149-166.
- Mann, S. J. (2004). Guidelines for writing aims and intended learning outcomes at the programme and course level. Glasgow, <http://www.gla.ac.uk/media/media105307en.pdf>.
- Mirgen, Çağatay ve Emir, Süleyman, (2021). İşletme yönetimi önlisans programlarında okutulan zorunlu derslerde muhasebe ve finans derslerinin ağırlığı üzerine bir araştırma. *Aksaray Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 13 (3), 43-58.
- Otter, Sue. (1992). Learning outcomes in higher education. A development project report. London: Department for education, unit for the development of adult continuing education (UDACE). ERIC Number: ED354397. <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED354397.pdf> (15.03.2022)
- Ozment, John & Keller, Scott B, (2011). The future of logistics education. *Transportation Journal*, 50 (1), 65-83.
- Özoğlu, Buket., Semir, Gül ve Büyükkeklik, Arzum. (2020). Devlet üniversitelerinde lojistik eğitime yönelik bir araştırma. *Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 4 (2), 19-35.
- TYYÇ, (2011). İşletme ve yönetim bilimleri temel alanı tanıtıcı özet bilgi. Erişim Adresi: <http://www.tyyc.yok.gov.tr/?pid=38> (25.03.2022)
- Yenidoğan, Tuğba Gürçaylılar, (2010). Öğrenme çıktıları: algısal boşlukların analizi. *Öneri Dergisi*, 9 (33), 207-215. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/pub/maroneri/issue/17894/187681>